

UTDRAG FRA DEN LEKSIKRYPTISKE ENCYKLOPEDI

olympianis'me, en, tilbedelse av de olympiske guder.

ombrofobi', en (av gr. *ombros*, 'regn'), unormal frykt for regn.

Omega-punktet, universets fullendelse og finale årsak, ifølge Pierre Teilhard de Chardin, en fransk jesuittisk prest, paleontolog og geolog (1881-1955).

Teilhard fremla en teori om at universets utvikling, fra begynnelse til slutt, er en historie om stadig forøkt kompleksitet, forening og bevissthet. Det er den samme tendensen som gjorde at elementærpartikler ble forent til atomer i universets barndom som til sist vil føre til en universell forening i et punkt av absolutt kompleksitet og bevissthet – Omega-punktet, et punkt hvor universets tilstand ligner, og av Teilhard ble identifisert med, den kristne Gud. Som han skriver i den posthumt publiserte *Le Phénomène Humain* (Fenomenet menneske): «I denne visjon kulminerer det kristne dogme».

Teilhard følger Vladimir Vernadsky i å dele inn jordens utvikling i tre nivådelte, overlappende epoker: Geosfærens, biosfærens og noosfærens (av gr. *nous*, «sinn», «ånd»). Mennesket er den eneste arten som har hevet seg opp til noosfærens nivå, og vår rolle i jordens utvikling er således å betrakte som dens «akse og spiss» – etter Teilhards mening en langt vakrere forestilling enn den tradisjonelle kristne om mennesket som plassert i verdens sentrum.

Men Omega-punktet er ikke bare retningen universets utvikling peker mot: Teilhard tenker det som en transcendent, i en forstand allerede eksisterende tilstand som teleologisk trekker utviklingen til seg. Og at utviklingen faktisk vil nå Omega-punktet er ifølge Teilhard et nødvendig og ufravikelig faktum. På denne måten er han talsmann for en sterk form for ortogenese (se egen oppføring).

Pierre Teilhard de Chardin er ikke den eneste som bruker seg av Omega-punktet i en samtidig vitenskapelig, teologisk og filosofisk forstand. Fysikeren og matematikeren Frank Tipler er en annen fremtredende tilhenger, som riktignok gir teorien en svært særegen vri: Med utgangspunkt i antagelsene a) at universet kommer til å ende i gravitasjonell kollaps, og b) at intelligent liv innen den tid kommer til å ta over hele universet og kontrollere dets krefter, postulerer Tipler at universets kapasitet for informasjonsprosessering (da intelligent liv vil ha ordnet universets materie til en stor datamaskin) vil, når vi nærmer oss kollaps, akselerere eksponentielt raskere enn tiden løper ut for oss, noe som vil gjøre det mulig for oss å kjøre en simulasjon som, sett innenfra, vil vare evig. Dette innebærer i prinsippet muligheten for et evig etterliv: Vi kan gjenreises fra de døde som simulasjoner av de vi var som levende – perfekte simulasjoner, ned til de minste detaljer (som hjernens kvantefysiske bølgefunksjon) – oss selv, frie og udødelige i en virtuell virkelighet hvor vi kan gjøre hva enn vi skulle ønske. Tipler argumenterer i boken *The Physics of Christianity* for at denne teorien er konsistent med ortodoks kristendom. Gud identifiseres da, som hos Teilhard, med Omega-punktet – singulariteten den eksponentielle økningen i datakraft tilnærmer seg asymptotisk. G.R.

ontologi', en (av gr. *on*, 'væren' eller 'eksistens'), lære om virkelighetens vesen eller værens ulike former. Består tradisjonelt av en taksonomi over hvilke slags ting som finnes, om deres eksistens er nødvendig eller kun mulig, og hva (om noe) som er mer fundamentalt enn annet.

ortogene'se, en (av *ortos*, 'riktig', 'skikkelig' og *genesis*, 'opprinnelse', 'tilblivelse'), hypotesen at liv drives til å utvikle seg i en bestemt retning, enten av intern eller ekstern drivkraft. Regnes av moderne biologi for å være tilbakevist.